

Kedves Testvérek!

Eljött a világosság. Erről beszéltünk az elmúlt vasárnap és örvendeztünk is: Jézus emberré lett, testté lett, köztünk van, testté lesz ma is. Innen indul a történet. Az evangélium nyitánya után János apostol az evangélium meghatározó szereplőinek bemutatásával folytatja a tanúságtételt és történetiségében a nagy távlatokat felvillantó bevezetés után a konkrét történésekre tér. Bemutatja a szereplőket: Keresztelő Jánost, Jézust és a tanítványokat. Feltűnnek a papok, léviták, farizeusok is, de inkább mint mellékszereplői a történetnek. A történetben gyönyörűen jelennek meg az első dialógusok. Keresztelő Jánosnál, de a tanítványok elhívásánál is. Az Ige testté lett és kapcsolatba akar lépni az emberrel, Isten terve ez: párbeszédben bomlik ki az igazság, a kegyelem, Isten valósága. Három fontos karakterre fókuszálunk most a történetből.

I. KERESZTELŐ JÁNOS

Az evangélium, mint örömhír bemutatása úgy kezdődik, hogy megjelenik egy alak. Formát ölt, testet, hangot ölt a hírnök, aki meghirdeti, hogy valami nagyon fontos dolog történik. Nem olyan, ami egy marketingfogás, egy új tavaszi kollekciónak, egy kis facelift-tel ellátott autónak, egy picit fejlesztett telefon új verziójának... hanem valami megrendítően új. Ehhez pedig valahogy viszonyulni kell, még befogadni, megérteni is nehéz. Ha valami újjal van dolgunk, akkor általában a megértéshez, megismeréshez a meglévő kereteinket, fogalmi rendszerünket próbáljuk használni – vélekedik Leslie Newbiggin teológus is a János evangéliuma kommentárjában. Az újat integrálni kell vagy elvetni, elutasítani, ehhez azonban meg kell érteni valahogy.

Megdöbbenő tapasztalat ebből a szempontból az „Érkezés” című film, ami arról szól, hogy egy idegen civilizáció megpróbálja felvenni a kapcsolatot az emberiséggel, de nem lehet tudni, milyen céllal. Nem értik egymást, használnak egy nyelvet, ami egészen más, mint az emberé. Egy nyelvész professzort hívnak segítségül, hogy ez a kapcsolat létrejöhesse. Ő azonban hamar rájön, hogy a gondolkozást kell megérteni ahhoz, hogy a nyelvet lefordíthassuk. A film nagy csavarja, hogy a másik gondolkozásának megértése, befogadása először észrevétlenül, majd egészen nyilvánvalóan lesz hatással a befogadó életére, gondolkodására. Igazán megérteni, meghallani egymást... ez még akár „veszélyes” is lehet a számunkra, mert nem várt változásokat eredményezhet bennünk...

Megérteni Keresztelő Jánost: ez a papok és léviták célja, akik kérdésekkel bombázzák, hogy határozza meg magát, küldetését és céljait. Keresztelő János pedig két dolgot állít magáról: kiáltó hang vagyok, azaz a küldetésem vagyok. Az ézsaiási próféciára alapozva állítja ezt magáról: a dolgom, hogy hang legyek, aki által eljut az üzenet az emberekhez. Az evangélium ugyanis formát ölt és az emberi érzékelés és megértés, megismerés keretei közé jön azért, hogy ténylegesen befogadható és megragadható legyen mindenki számára. Keresztelő elmondja magáról, hogy ő nem a megígért Messiás, sem Illés, akinek eljövetele a Messiás előtt várható volt, sem a próféta olyan értelemben, mint Mózes, aki közvetlenül beszélt Istennel és közvetítette az embereknek Isten szavát. Keresztelő János a hang. Megrendítő bizonyágtétel. Nem számít a személye, csak az üzenet. Ott és akkor nagy jelentősége volt ennek. A személy definiálása, meghatározása segítette volna a hallgatókat abban, hogy valahová tegyék az üzenetet. Keresztelő János azonban nem megfogható ebben az értelemben. Az üzenet a lényeg, ami nem kontrollálható. A léte, ahogy a pusztában élt, kívül a társadalmon, a megszokott kereteken mind efelé mutat: a lényeg az, ami jön, akire/amire mutat.

A második dolog ugyanis, amit megtudhatunk róla, hogy ő rabszolga, sőt annál is kevesebb. A Messiás saruja szíjait sem méltó megoldani, ami a ház rabszolgájának feladata volt a vendég érkezésekor. János ezt mondja magáról, amikor meglát valamit abból, kicsoda a Messiás, mennyire hatalmas és dicsőséges. Így pozicionálja saját magát. Ez nem emberi alárendelés, kisebbség, hanem az ember megrendítő találkozási pontja az istenivel. „Nem vagyunk egy kategória, nem is hasonlíthatom hozzá magamat.” És ez nagyon érdekes lehet a számunkra. Lehet, hogy nincsenek szavak, hiszen valami teljesen más az Isten. És nem vagyunk egy kategória akkor sem, ha emberré lett. És az alapvető helyes hozzáállás a hódolat, az alázat Isten előtt. Amiből ha akar, Ő felemel minket.

Ezeket hallva felsóhajt az ember és megkérdezi: jó-jó, de hol van ebben Keresztelő János? A személyisége, az ő lénye? Ő maga. Ő nem számít tényleg, csak a küldetése, a feladata? Nagyon fontos kimondani, hogy ha a mindennapokban csak a feladatom és a küldetésem vagyok, az egy megbetegítő állapot, aggasztó tünet, akárcsak az, ha nincs más meghatározó kérdésem, mint hogy állandóan akörül pörgök, hogy ki vagyok én... De a lényeg itt, hogy az üdv történet e pontján, itt a kijelentésben tényleg nem az a lényeg, hogy kicsoda Keresztelő János. Az emberek kérdése ez, hogy be tudják azonosítani, de a lényeg az, hogy mire mutat Ő és miért teszi, azt, amit tesz.

II. A MESSIÁS

Jézus, a világ világossága eljött és most már János apostol szeretné konkrétan bemutatni őt, megosztani azt, mit tett és hogy ki volt ő? Személy volt, aki emberi testet, személyiséget öltött, az ember lét látható és mentális struktúráit is magára öltötte. Kicsoda Jézus? Ebben a szakaszban Jézusra nézve is kibomlanak az első meghatározások: a Messiás, az Isten Fia, az Isten Báránya, rabbi (mester). Mindegyik kép rendkívül beszédes és sokrétű. Messiás, azaz felkent, felhatalmazott, Isten uralmának képviselője, aki magában hordozza az isteni teljességet. Az Isten Fia, aki a legmélyebb kapcsolatban létezik Istennel, Tőle származik, hozzá tartozik. Az Isten Báránya, aki az áldozat, aki elhordozza majd a világ bűneit és helyettes

áldozatként belép az Isten-ember kapcsolatba. És eközben rabbi, mester, tanító, aki tudása és tapasztalata legjavát adja át azoknak, akik kíváncsiak rá, akik követni akarják.

Tudnunk kell, hogy nem neki (Jézusnak) van szüksége az önmeghatározásra, hanem a környezetének, hogy meg tudják érteni, ki ő. Használja azt a fogalmi rendszert, amiben megismerik, megértik őt. Ki kell emelnünk, hogy itt János apostol olyan képeket használ, amik az ószövetségi kapcsolódást is jelzik, a korabeli hallgatóságnak egyértelművé tették, mivel is van dolguk. Hiába görög az olvasók, a nyelvüket beszéli az apostol, de ezeket az ószövetségi képeket, szimbólumokat, méltóságjelzőket nem kerüli meg az apostol. Érdekes, hogy mennyire különböző funkciókat hordoznak ezek a nevek, mégis Jézusban egyesülnek, integrálódnak és egyként vannak jelen. És mindeközben ő ember is: Isten Fia, de ember teljesen.

Nehéz hová tenni, hogy Jézus nem „egyféle”, azaz többféle képpel is meghatározható, többféle módon írja le magát. Mindez azért van így, mert az Isten sokféle módon el akarja mondani, meg akarja érteni, ki Ő és miért is jött. Hogy az ember vele szemben még rabszolga sem lehet, nem érhet hozzá, hiszen szent, de Ő mégis érte jön. Érdemtelenül, egyedül az Ő döntéséből, de kapcsolatra hívja az embert, aki erre teljességgel méltatlan. Valószínűleg sokat hallhattál Jézusról (vagy épp még semmit), de mindenképp tiéd is lehet a kérdés: ki vagy Te, Jézus? Tényleg ki vagy és mit szeretnél tőlem? Tényleg nem csak általában a nagyvilágba jöttél el, hanem az én világomba is? Minden egzisztencialista filozófus alap kiindulópontja, hogy igazából mindenki egyedül van (sőt az a felnőtt ember, aki tud egyedül lenni...). Komolyan Jézus a társammá lesz, mellém lép, a Szentlélek által velem van? Ez a nagyon egyszerű kérdés, amiben ma megerősödhetünk: igen: veled van, velünk van, velem van. És belép a világodba. Úgy, hogy közben nem határozható meg csak egyféleképpen, ki is Ő. Ő az, aki nem ismerhető és érthető meg teljesen, mégsem egy idegen lesz a világod része a személyében. Hanem a társé, akire valóban szükség van.

III. A TANÍTVÁNYOK

A történetben világos, hogy Jézus ebben a kapcsolati keretben szeretne a tanítványokkal együtt lenni, így akarja tanítani őket: Mester és tanítvány. Ez egy ismert és elfogadott keret volt az akkori emberek között, ezt a keretet választja Jézus. Ebbe a relációba hívja a tanítványait. Többféle módon történik ez. E sokszínűséget látva emlékeztethetjük magunkat és egymás arra, mennyire sokszínűen éri el, hívja el Jézus az embereket, nincsenek kész receptek és formák. Miközben az ember folyamatosan próbálja keretek közé szorítani Isten munkáját és megmondani főleg másoknak, hogyan kellene Isten megismerni, hogyan szokott munkálkodni Isten, stb.

Amire szeretnék most fókuszálni itt, az az, ami Péterrel történt. András a Jézussal való találkozáskor elkezd követni Őt, utána megy, az első tanítványok egyike, aki elmegy a Mesterhez, időt tölt nála. Akkora hatással lesz ez rá, hogy rögtön a testvérének, Simonnak is elmondja: megtaláltuk a Messiást! De nemcsak elmondja, hanem a testvérét odaviszi, ahol ő is megtalálhatja ezt a Jézust. Ezt olvassuk: „Odavitte Jézushoz, aki rátekintve így szólt: Te Simon vagy, Jóna fia: téged Kéfésnak fognak hívni – ami azt jelenti: Kőszikla.” (Jn 1, 42) Mennyire egyszerű és állandó ez, az egyik ember odaviszi a másikat, mert tudja, hogy ebben van az élet. Később Fülöp is ezt mondja Nátánelnek: Jöjj és lásd meg...” – hiszen eljött a világosság és ténylegesen látható, megismerhető! És ezek a valódi kapcsolódások valódi változást hoznak. A Jézussal való találkozás dialógusba hívja az embert, és ez a kapcsolat megmarad később is (tehát nem egy egyszeri élmény csupán).

Péter új nevet kap: Jézus tudja, hogy ki ő: kinek fia (tehát honnan ered, mit hordoz magában, mit hoz otthonról), mi a neve most (Simon, aki lobbanékony, aki harcos, aki szenvedélyes, de sokszor ingatag) és mivé formálja Őt Jézus követve Isten (Péter, kőszikla). Nagyon szép ez a kép így egyben és magában hordozza azt, hogyan formál át Isten és mit jelent tanítványnak lenni?

Mindezek alapján tanítványnak lenni azt jelenti, hogy Jézus tudja, ismeri, kik vagyunk, honnan jövünk, mi a hátterünk, kinek a „fiai” vagyunk. Jézus tudja, milyen a természetünk, mik az erősségeink, mi a lényünk árnyéka, mik a bűneink. És ad új nevet, azt, akivé formál, amivé tesz. A csodálatos, hogy mindez egy marad, nem hasad szét, hanem úgy formál Jézus, hogy közben épít. Van, amit meg kell tagadni, amitől el kell fordulni, mindeközben ő maga bontja ki a tanítványa számára.

De hogyan lesz az egyes emberekből, az önálló individuumokból egy közösség, Isten népe, az egyház? A lekióban azt olvastuk: „csak fű a nép”. És a messiási korban ez a nép nyájjá lesz, ami ott állt Ézsaiásnál. Észrevettük, hogy ez lényegi, identitásbeli változás? Ez a kép mennyire szemléletes? Nyáj, ami szintén sok kis részből áll, de nem szárad el hirtelen. Múlandó, de van pásztora, gazdája. Mozgásban van és eléri célját, a füves legelőt és a csendes vizet. Micsoda változás az identitásban: így valahová tartozni, számítani! Ez az, amit bemutat az evangélium: hogyan változik, mivé válik az ember. Fűszázból, ami valóban (egzisztencialista értelemben is) egyedül van nyájjá, néppé, ami egyének, individuumok összessége, de mégis egy. Közösség, akinek Pásztor, gazdája van. Jézus azt mondja a szakasz végén a tanítványainak, hogy sok mindent, nagyon sok mindent fognak még látni. Annál többet, mint amit el tudnának képzelni. A megnyílt eget, Isten angyalait. Mert ha eljön a világosság a világba, akkor lehet látni, akkor hihetetlen dolgok tárulnak fel. Isten végezze el, hogy mindez történjen itt és most közöttünk is! Jöjjetek, Járjunk az Úr világosságában!